

**A SZENT ISTVÁN EGYETEM,
AGRÁR- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
MAGYAR VIDÉK – PERSPEKTÍVÁK, MEGOLDÁSOK A XXI. SZÁZADBAN – KONFERENCIA
KERETÉBEN KÉSZÜLT TUDOMÁNYOS MUNKÁK**

**KÉSZÜLT A NEMZETI AGRÁRGAZDASÁGI KAMARA ÉS
A KBC NONPROFIT KFT. TÁMOGATÁSÁVAL.**

SZERKESZTŐ:

DR. FUTÓ ZOLTÁN

KÉSZÜLT: SZENT ISTVÁN EGYETEMI KIADÓ, GÖDÖLLŐ

ISBN 978-963-269-686-7

©SZIE AGK

SZARVAS, 2017.

TARTALOM

I. SZEKCIÓ: HELYI FEJLESZTÉS LEADER CSOPORTOK TAPASZTALATAI

7.

ARANY FEREC – DR. EGRI ZOLTÁN – DR. GLÓZIK KLÁRA: TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEK VIZSGÁLATA A LEADER FORRÁSOK TÜKRÉBEN BÉKÉS MEGYÉBEN 8.

KASSAI ZSUZSANNA: TÁRSADALMI TŐKE JELLEMZŐI 16.

SZÉL ADRIÁN: KERTÉSZEK FÖLDJE AKCIÓCSOPORT EGYESÜLET HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁINAK ISMERTETÉSE 23.

II. SZEKCIÓ: KÖZVETLEN TÁMOGATÁSOK A VIDÉKFEJLESZTÉS SZOLGÁLATÁBAN

26.

MAGYARNÉ KNAP DIÁNA: A MAGYAR KAP KIFIZETŐ ÜGYNÖKSÉG MÁS TAGÁLLAMOK ÜGYNÖKSÉGEI VISZONYÁBAN 27.

RÁKÓCZI ATTILA: A KÖZVETLEN TÁMOGATÁSOK RENDSZERE A 2014-2020-AS KÖZÖS AGRÁRPOLITIKÁBAN, MEGYEI TAPASZTALATOK 34.

SZABÓ CSABA – EGRI ZOLTÁN: A DÉL ALFÖLDI RÉGIÓ NÉPESSÉGMEGTARTÓ EREJE AZ AGRÁR VIDÉKFEJLESZTÉSI POLITIKÁK VISZONYLATÁBAN 2010-BEN 41.

III. SZEKCIÓ: MEZŐGAZDASÁGI TECHNOLÓGIÁK

47.

BODNÁR KÁROLY – BODNÁR GÁBOR – MAKRA LÁSZLÓ – PRIVÓCZKI ZOLTÁN ISTVÁN: NYÚLISTÁLLÓK FELÚJÍTÁSÁNAK NÁHÁNY TECHNIKAI ÉS GAZDASÁGI VONATKOZÁSA 48.

CZIMBALMOS RÓBERT – KOVÁCS GYÖRGYI – TUBA GÉZA: ALACSONY TERMELÉSIKÖLTÉSCEKET ÉS MAGAS HOZAMOKAT BIZTOSÍTÓ ÚJ TALAJVÉDŐ MŰVELÉSI RENDSZER ALKALMAZÁSÁNAK TAPASZTALATAI KARCAGON 54.

FUTÓ ZOLTÁN – BENCZE GÁBOR: A KUKORICA ÖNTÖZÉSE CSEPEGTETŐ SZALAGGAL AKADÁLYOZOTT VÍZELLÁTÁS ESETÉN 60.

HOYK EDIT – FARKAS JENŐ ZSOLT: A MULTIFUNKCIÓS MEZŐGAZDASÁGI MODELL ÉS A HAZAI VIDÉKI TÉRSÉGEK KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK KAPCSOLATA 66.

KUTAS BENDEGÚZ – SZEGLET PÉTER: SZARVASGOMBÁVAL A VIDÉKÉRT 72.

NÉMETH ZOLTÁN: "MERT A VÍZ AZ ÚR" 76.

PRIVÓCZKI ZOLTÁN ISTVÁN – BORBÉLY CSABA – BODNÁR KÁROLY: FIATAL GAZDÁK VÁLLALKOZÁSAINAK JÖVEDELEMTERMELŐ KÉPESSÉGE ÉS TŐKEIGÉNYE: KUKORICA TERMESZTÉS 82.

SOÓS ADRIENN – BALI LÓRÁNT – SZABÓ PÉTER: A BORÁSZAT ÉS SZŐLŐTERMESZTÉS HELYZETE MURAVIDÉKEN ÖSSZEHASONLÍTVA ZALA MEGYE HELYZETÉVEL ÉS ENNEK HATÁSA A VIDÉKFEJLESZTÉSRE 88.

IV. SZEKCIÓ: TURIZMUS A VIDÉKFEJLESZTÉS SZOLGÁLATÁBAN

94.

GLÓZIK KLÁRA: BÉKÉS MEGYEI KASTÉLYOK ÉS SZEREPÜK A TURIZMUSBAN 95.

KÁLLAI KRISZTINA – BODNÁR KÁROLY: A DÉL-ALFÖLD VADÁLLOMÁNYA, MINT VADÁSZATI TURISZTIKAI VONZERŐ 102.

JEGESI VIVIEN - BAGDI RÓBERT - SZABÓ ATTILA: KALANDPARKOK, MINT TURISZTIKAI TERMÉKEK 109.

KÓRÓDI MÁRTA – BAKOS RÓBERTNÉ: A VIDÉKI GASZTROTURISZTIKAI FESZTIVÁLOK IDŐVONALA - AVAGY AZ ÉLMÉNYTARTALOM VÁLTOZÁSA 115.

PÁSZTOR MÁRTA ZSUZSANNA – BÉRES VIRÁG ÁGNES: A TURISZTIKAI SZERVEZETEK KOMMUNIKÁCIÓJA A DIGITÁLIS KORBAN – AVAGY TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS OKOSAN
121.

PITLIK LÁSZLÓ – VARGA ZOLTÁN – BARTA GERGŐ – LOSONCZI GYÖRGY – PITLIK LÁSZLÓ (jun) – PITLIK MÁTYÁS – PITLIK MARCELL: MAGYAR STATISZTIKAI RÉGIÓK ÉRINTETTSÉGI SORRENDJE A SZÁLLÁSHELYEK ÁRBEVÉTELÉNEK HAVI ADATAI ALAPJÁN ELTÉRŐ MÓDSZERTANOKKAL
127.

REMÉNYIK BULCSÚ – SZABÓ LAJOS – GUTH LÁSZLÓ – SIKÓ BOTOND: A FALUSI TURIZMUS HELYZETE A TÉRSÉGMENEDZSMENTBEN
141.

RITTER KRISZTIÁN – BÉRES VIRÁG ÁGNES: A TOKAJI BORVIDÉK TURIZMUSÁNAK FOGYASZTÓI MEGÍTÉLÉSE
151.

V. SZEKCIÓ: VÁROS – VIDÉK EGYENLŐTLENSÉGEK SZEREPE A MAGYAR TERÜLETI FEJLŐDÉSBN
160.

BELEZNAI RÓBERT – DURAY BALÁZS: BÉKÉS MEGYE JÁRÁSAINAK EURÓPAI UNIÓS TERÜLETFEJLESZTÉSI CÉLÚ TÁMOGATÁSAINAK ELEMZÉSE
161.

ENGELBERTH ISTVÁN - HEGEDŰS SZILÁRD – MOLNÁR PETRONELLA – SÁGI JUDIT: KÉT MAGYARORSZÁGI JÁRÁS – BALASSAGYARMAT ÉS SZÉCSÉNY TERÜLETI FEJLŐDÉSE A SZLOVÁK HATÁR MENTÉN
169.

GURZÓ IMRE – ÁRPÁSI ZOLTÁN – KÁROLYI ANDRÁS: VÁZLATRAJZ AZ ELMARADOTT BÉKÉS MEGYEI KISRÉGIÓK TERMÉSZETI – TÁRSADALMI ADOTTSÁGAIRÓL ÉS ÁLTALÁNOS ÁLLAPOTÁRÓL
178.

NÉMEDINÉ KOLLÁR KITTI: A HAZAI SMART TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA A VÁROS- VIDÉK KAPCSOLATOK TÜKRÉBEN
190.

PÉLI LÁSZLÓ: A MODERN VÁROSOK PROGRAM HATÁSA A TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEKRE
196.

RITTER KRISZTIÁN: AGRÁRHAGYOMÁNYOK A VIDÉKFEJLESZTÉS SZOLGÁLATÁBAN A KUTATÁSOK FÉNYÉBEN
202.

VI. SZEKCIÓ: A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI FEJLŐDÉS AKTUÁLIS TRENDJEI
209.

BODNÁR GÁBOR: A TÁRSADALMI TŐKE SAJÁTOSÁGAI VIDÉKI TEREKBN
210.

CSEHNÉ PAPP IMOLA: A TÁRSADALOM PERIFÉRIÁJÁN
217.

DÁVID VERONIKA – PINTÉR GÁBOR – HEGEDŰSNÉ BARANAYI NÓRA: MEGÚJULÓ ENERGIA FELHASZNÁLÁSÁRA IRÁNYULÓ BERUHÁZÁSOK MEGTÉRÜLÉSÉNEK VIZSGÁLATA EGY ZALA MEGYEI TELEPÜLÉS PÉLDÁJÁN KERESZTÜL
223.

EGRI ZOLTÁN: TÉRBELI SAJÁTOSÁGOK A REGIONÁLIS KÖZÉP – ÉS KELET – EURÓPAI KONVERGENCIA-FOLYAMATOKBAN
229.

LAKATOS VILMOS: A VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉG KOCKÁZATÁNAK CSÖKKENTÉSE CONTROLLING ESZKÖZÖKKEL
237.

LUKÁCS GÁBOR – BÁNHEGYI GABRIELLA – TÓTH ÉVA: KOMPETENCIÁK MEGÍTÉLÉSE VIDÉKFEJLESZTÉSI AGRÁRMÉNÖK HALLGATÓK KÖRÉBEN
244.

MISKOLCZI ILDIKÓ: MOBIL ESZKÖZÖK HASZNÁLATÁNAK LEHETŐSÉGE A TEREPI MUNKÁBAN AZ OKTATÁS SORÁN
254.

MOLNÁR ANDRÁS: A TÁRSADALMI SÉRÜLÉKENYSÉG VIZSGÁLATÁNAK LÉHETŐSÉGEI MAGYARORSZÁGON
261.

MOLNÁR MÁRIA: SZARVAS URBANIZÁCIÓS SAJÁTOSÁGAI ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI IRÁNYAI
270.

PARASZT MÁRTA: MÁRKA A TELEPÜLÉSEKEN – ELMÉLETI ÁTTEKINTÉS
276.

VII. SZEKCIÓ: POSZTERSZEKCIÓ
282.

- DEMETER PETRA – RITTER KRISZTIÁN: AZ OKTATÁS SZEREPE A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ VIDÉKI GYERMEKEK PROBLÉMÁINAK MEGOLDÁSÁBAN* **283.**
- KONCZ GÁBOR – NAGYNÉ DEMETER DÓRA: BIOENERGETIKAI BERUHÁZÁSOK SZEREPE A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSBN* **289.**
- KOVÁCS GYÖRGYI – CZIMBALMOS RÓBERT: BIRTOKMÉRET ÉS A GAZDASÁGOK GÉPESÍTETTSÉGÉNEK ALAKULÁSA EGY JNSZ MEGYEI FELMÉRÉSBEN* **295.**
- NAGYNÉ DEMETER DÓRA – KONCZ GÁBOR: AZ ÖNKORMÁNYZATOK FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTŐ SZEREPE HEVES MEGYÉBEN* **301.**
- TÓTH ADIRENN - LÁNG DÁVID - NÉMETH CSABA - TÓTH KÁLMÁN - SURÁNYI JÓZSEF – FRIEDRICH LÁSZLÓ: A TOJÁSFELDOLGOZÁS MELLÉKTERMÉK – HASZNOSÍTÁSA: AVAGY IPARI MELLÉKTERMÉKBŐL MEGÚJULÓ ENERGIA* **307.**
- TÓTH ADRIENN - NÉMETH CSABA - SALAMON BERTOLD - JÓNÁS GÁBOR - CSEHI BARBARA - NOORI KHABATI - FRIEDRICH LÁSZLÓ: A TOJÁSTERMÉKEK, A TOJÁS BIZTONSÁGOSABB FORMÁI* **313.**
- TÓTH ÉVA - TARSOLY RÓBERT - GELLÉRT EDIT – DÉNES MIKLÓS: BORKÓSTOLÓ, MINT BORTURISZTIKAI SZOLGÁLTATÁS BEVEZETÉSÉT MEGELŐZŐ FOGYASZTÓI IGÉNYFELMÉRÉS* **318.**
- URBÁNNÉ MALOMSOKI MÓNIKA: HALLGATÓI KUTATÁSOK A VIDÉKFEJLESZTÉS TÉMAKÖRÉBEN SZIE GTK -N* **324.**

BEVEZETŐ

Tisztelt Olvasó! Tisztelt Kolléga!

Ez a konferencia kiadvány, melyet most a kezében tart, a „Magyar Vidék – Perspektívák, megoldások a XXI. században” című I. Vidékfejlesztési Konferencián, a Szent István Egyetem, Agrár- és Gazdaságtudományi Kar, Tessedik Campusán elhangzott tudományos előadások és poszterek anyagát tartalmazza.

A Tessedik Campuson, Szarvason az agrártudományok és a vidékfejlesztéssel foglalkozó tudományterületek központját alakítottuk ki. Az AGK kar szerepe a Dél-Alföldi Régió vidékfejlesztésében az elmúlt időszakban igen jelentőssé vált, a társ szervezetek bevonásával a Szent István Egyetem Békés megyei kara jelentősen hozzájárult a térség stratégiáinak és fejlesztési elképzeléseinek formálásához.

A konferencián megjelentek a tudományterület legnevesebb képviselői a társegyetemek, kutatóintézetek valamint a területen dolgozó hivatalok, városok és gazdasági szervezetek részéről is.

A konferencia kiváló alkalom arra, hogy a szakemberek, a szakmai szervezetek képviselői kicserélhessék tapasztalataikat, kutatási eredményeiket.

Bízom abban, hogy azok, akik e kiadványt forgatják igen hasznos ismeretekkel gazdagodnak, a konferencián elhangzott előadások tudományos anyagait sikeresen tudják felhasználni a jövőbeni munkájuk során!

Jó tanácskozást és kiváló szakmai sikereket kívánok Önöknek!

Dr. Futó Zoltán
egyetemi docens
mb. dékán

I. SZEKCIÓ

HELYI FEJLESZTÉS – LEADER CSOPORTOK TAPASZTALATAI

TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEK VIZSGÁLATA A LEADER FORRÁSOK TÜKRÉBEN BÉKÉS MEGYÉBEN

ARANY Ferenc¹ – EGRI Zoltán² – GLÓZIK Klára³

¹ Szent István Egyetem – Gazdaság és Társadalomtudományi Kar – Enyedi György Regionális Tudományok Doktori Iskola, 2100 Gödöllő, Páter Károly út 1., aranyferenc10@gmail.com

² Szent István Egyetem – Agrár és Gazdaságtudományi Kar, 5540 Szarvas, Szabadság u. 1-3., egri.zoltan@gk.szie.hu

³ Szent István Egyetem – Agrár és Gazdaságtudományi Kar, 5540 Szarvas, Szabadság u. 1-3., glozik.klara@gk.szie.hu

Bevezetés

A vidékfejlesztés (rural development) az Európai Unióban olyan politika, amelynek kedvezményezettjei alapvetően a mezőgazdasági termelést végzők. Az ő problémáik megoldásától a vidéki területek általános gondjainak enyhülését is várják. Ebben az összefüggésben a vidékfejlesztés gyakorlatilag a Közös Agrárpolitika (KAP) második pillére, a piacsabályozási intézkedések mellett.

A LEADER program példáján keresztül vizsgáltuk a Békés megyében adott támogatásokat Magyarországon, amely az Európai Unió egyik igen sikeresnek tartott vidékfejlesztési kezdeményezése. A program a helyi önkormányzatok, vállalkozók és civil szervezetek partnerségén alapszik és egy teljesen új szemléletű vidékfejlesztési filozófiát, módszertant és gyakorlatot honosított meg a tagországokban. A kezdeményezés keretében az elmúlt húsz évben több mint kétezer európai kistérségben valósítottak meg vidékfejlesztési projekteket. Hatékonyságának köszönhetően 2007-től a LEADER, mint módszertani tengely beágyazódott a Közös Agrárpolitika (KAP) második pillérének vidékfejlesztési politikájába.

Miközben a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya csökken és a termelés koncentrálódik, az Unió folyamatos túltermeléssel küzd. Továbbá nem szeretnék, ha elnéptelenednének egyes vidékek, mellyel együtt jár a táj, a környezet pusztulása és megszűnne sok olyan tevékenység lehetősége, amelyre csak a falusi környezet ad alkalmat. Mindezek figyelembevételével és a gondok megoldására gondolták ki a vidékfejlesztést, melynek célja egyfajta modern „röghöz kötöttség”, a természet megőrzése, a vidéki életfeltételek javítása.

Célkitűzésünk a kutatásunk során, hogy tiszta képet kapjunk arról, hogy a LEADER források segítettek-e vagy sem a területi egyenlőtlenségek mérséklését Békés megyében. Ennek szemléltetésére különféle elemzéseket és vizsgálatokat végeztünk. Megfigyeltük, hogy a kapott támogatások a fejlesztési csoportok mely részeibe estek, illetve hogy a bevont résztvevők mennyire aktívan működnek közre a partnerségi munkában, hiszen hasztalan bevonni több helyi szereplőt, ha aztán a részvételük felesleges. A helyi partnerségek a részvétel eszközei lehetnek, vagyis a nyilvánosságot bevonják azáltal, hogy kikérik a polgárok véleményét például a politikában vagy bizonyos szolgáltatásokkal kapcsolatos ügyekben. E szemlélet szerint a részvétel szükséges ahhoz, hogy konkrét, kézzelfogható eredményeket érhessenek el a kapott források felhasználásával.

Irodalmi áttekintés

A LEADER programok az Európai Unió vidékfejlesztési politikájában

A program elindításának első szakaszában az Európai Bizottság kijelölte azt a hét elvet, amelyek a LEADER Közösségi Kezdeményezés módszertani alapjait képezték. Európai szinten értékelve az alapelvek alkalmazása a LEADER I ex-post értékelés alapján sikeresnek volt mondható. A programban részt vevő helyi szereplők megértették és használták a LEADER elveket, melyek segítségével kiváló minőségű helyi fejlesztési stratégiákat tudtak végrehajtani. A program hét alapelveinek ismerete, helyes értelmezése és gyakorlati szintű felhasználása tehát magának a programmegvalósításnak, azaz a helyi fejlesztések minőségjelzője is lehet (RUSZKAI – ARING 2014; VOLK – BOJNEC 2014).

A Közösségi kezdeményezések az Európai Unióban a Strukturális Alapok 1988-as reformjával jöttek létre. (Dabinett 1977) A Közösségi Kezdeményezések különleges ismérve a végrehajtásuk folyamatos bizottsági kontrollja, a bevont közigazgatási szintek mindvégig közvetlenül Brüsszellel állnak kapcsolatban. (Eser – Nussmüller, 2006)

A terület alapú megközelítés (area-based approach) nehezen megfogható alapelv, a LEADER programmal foglalkozó kutatók sem törekednek a pontos meghatározására és jelentőségét is csupán szintetizáló szemléletmóddal kezelik. A LEADER térségek lakosság száma legalább ötezer, legfeljebb százezer fő. (BARKE-NEWTON, 1997)

Az Európai Bizottság LEADER alapelveket érintő rendelkezései egyébként – ahogyan már említésre került –, hagynak némi mozgásteret a területiség alapelveinek definiálásában, mivel a vidékfejlesztési célzatú régióalkotás mikéntjét alapjában véve kevésbé egzakt módon határozzák meg. A definíciót vissza lehetne vezetni például CHRISTALLER vagy LÖSCH térmodelljére is, amelyek a piaci, közlekedési és közigazgatási elvekre épülnek (KOZMA 2003).

A regionális és területi egyenlőtlenségek

A területi egyenlőtlenségek kérdésköre sokféle formában felbukkan az életünkben. Egyik oldalon társítjuk hozzá a szegénységet, az elmaradottságot, míg látjuk és érezzük a másik pólust is a fejlődő, perspektivikus erőközpontokat. A területi egyenlőtlenségek kérdésköre jó néhány tudomány érdeklődésére számot tart. Talán ez is oka, hogy fogalomhasználata korántsem egységes. Itt van rögtön elsőnek a „területi egyenlőtlenségek” fogalomban a „területi” megnevezés. E kérdéskört ugyanis máshol mások „regionális egyenlőtlenségként” vizsgálják. Fölmerül a kérdés melyik a helyes: „területi”, vagy „regionális”? A probléma ez esetben látszólagos. Sajnálatos nyelvi malőr ugyanis, hogy a „regionális” és „területi” megnevezés gyakran keveredik úgy a hazai szakirodalomban, hogy mögötte más jelentéstartalmat ért a szerző és az olvasó. A „regionális” szó tükörfordítással magyar nyelvbe került idegen eredetű fogalom. Talán kevésbé szerencsés, hogy hamisan régiós léptékű vizsgálódásra utal. Tartalmában ugyanis nem pusztán régiók, hanem különböző területi szintek (település, járás, megye, régió stb.) vizsgálatát takarja. Mindkét fogalom magában hordozza a különböző területi szinteket településtől régióig át országig stb. A „regionális” szó tehát területi jelentéstartalmat hordoz az egyenlőtlenség-kutatásokban is. (Káposzta 2007)

Anyag és módszer

Kutatásunk során a területi egyenlőtlenségeket vizsgáltuk meg a LEADER - források tükrében egy megyére fókuszálva, mégpedig Békés megyére, hogy településenként és jogcímenként mekkora támogatáshoz jutottak az emberek 2009-2014-ig.

Hipotézisünk szerint a gazdasági fejlettséggel ellentétes irányban mozog a kiosztott támogatások aránya. Sajnos Békés megyére jellemző, hogy magas az általános elmaradottság a nyugati megyékhez képest. Magas ez elvándorlás, a képzett humán erőforrás elhagyja a megyét és kioregedés jellemzi a településeket. Az infrastruktúra is alacsony színvonalú, pl. kifejezetten leromlottak a közutak, hiányzik az autópálya, s többek között emiatt is nem települnek ide nagyobb cégek, amelyek sokak számára tudna munkahelyet biztosítani. Békés megyében a vizsgált időszak során 5 LEADER-HACS volt jelen, mégpedig Körös – Sárrét Vidékfejlesztési Egyesület, Körösök Völgye Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület, Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület, Napkör Társadalmi Innovációs Egyesület, Jövő Építők Turisztikai Desztináció Menedzsment Közhasznú Egyesület.

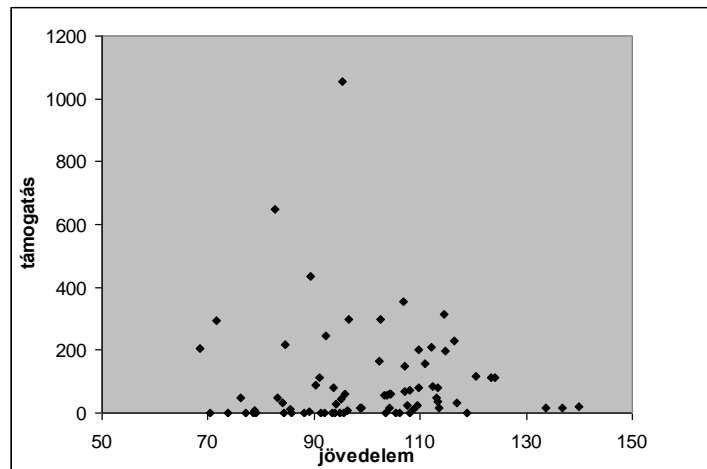
A kutatásunk során szekunder forrásból gyűjtöttünk adatokat, amelyhez kiváló és érdemben potenciális adatforrási lehetőség volt az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer adatbázisa, illetve a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) adatbázisai. Kigyűjtöttük a 2009-2014-es időszakra vonatkozó adatokat, kifejezetten a LEADER forrásokra koncentrálnak. Ebben az időszakban 5 fejlesztési jogcímenre volt lehetőségük a LEADER Helyi Akciócsoportoknak fejlesztési forráshoz jutni.

Azt vizsgáltuk, hogy az egyes településeken mekkora támogatásokat osztottak ki Békés megyében, a népességéhez, adófizetőihez, az átlagjövedelmekhez, illetve az aktív korúakhoz viszonyítva (x Ft/fő), majd ezeket pontthalmaz diagramon szemléltetjük.

Ez az 5 jogcím a következőket foglalja magába: 411-es kódszámú a versenyképesség, a 412-es kódszámú a környezet/földgazdálkodás, a 413-as kódszámú az életminőség/diverzifikáció,

A 421-es kódszámú az együttműködési projektek végrehajtása, a 431-es kódszámú pedig a helyi Vidékfejlesztési Közösségek és a Leader helyi akciócsoportok részére nyújtandó támogatás.

Eredmények és értékelésük

1. ábra - A LEADER támogatások és a jövedelem összefüggései

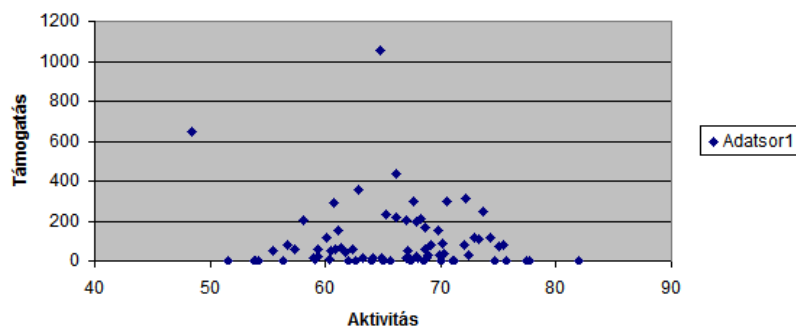
Forrás: Saját szerkesztés

Figure 1 – The relations of the LEADER –sources and income

Source: Own editing

A 1. ábra azt mutatja be, hogy Békés megye településein hogyan mutatkozik a kiosztott támogatások az átlagjövedelemhez képest. Az olvasható le, hogy két, a többitől messzemenően kiugró támogatásban részesült települést kaptunk, mégpedig az egyik Medgyesegyháza, amely a megye átlagtámogatásának több mint tízszeresét kapták meg a vizsgált időszak során. A másik kiugró értékkel Pusztáotlaka bír, mégpedig a megye átlagtámogatásának 6,5-szeresét kapták a LEADER forrásokból. Ezek kifejezetten szembetűnően maga értékek a megye többi településein kiosztott településeihez mérve, holott nem is megyeszékhelyekről beszélünk, és lakosságszámukban sem közelítik azt meg. További eredményekként elmondhatjuk, hogy aránylag magas támogatásban részesültek az átlagtámogatásokhoz képest, ezek a következő települések: Csanádapáca 4,3-szeres, Vésztő 3,5-szeres, Szeghalom 3,3-szeres támogatás kaptak a megyei átlaghoz viszonyítva. Továbbiak közepes támogatásban részesülők: Kaszaper, Gerendás, Nagybánhegyes, Nagykamarás. A legkevesebb átlagjövedelemmel rendelkezők és a legkevesebb átlagtámogatásban részesülő települések: Mezőgyán, Geszt, Újszalonta, Hunya, Kardos, Zsadány, Csárdaszállás. A legmagasabb átlagjövedelemmel rendelkező és a legalacsonyabb támogatásban részesülő települések: Orosháza, Gyula és Békéscsaba.

A LEADER támogatások és az aktivitás összefüggései

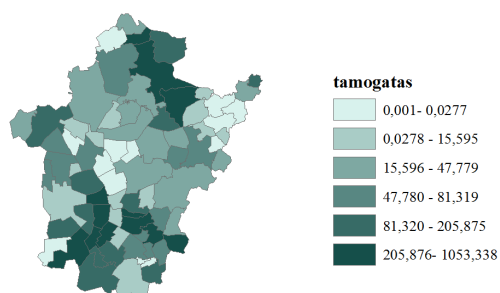

2. ábra - A támogatások és az aktivitás összefüggései

Forrás: Saját szerkesztés

Figure 2 – The relations of the aids and activity *Source: Own editing*

A 2-es ábra a Békés megye településein kiosztott LEADER támogatásoknak a népesség aktivitásával való összefüggéseit ábrázolja a 2009-2014-es vizsgált időszak során. Jól látszódik róla, hogy az előző ábrához hasonlóan, ahol a támogatásokat a jövedelmi helyzettel vizsgáltuk, hogy itt is 2 kiugró értéket kaptunk. Ezek pedig meg is egyeznek az előzőekkel, azaz a legkiugróbb Medgyesegyháza, illetve Pusztáotlaka. Pusztáotlaka az alacsony aktivitásához képest kifejezetten magas támogatásban részesült, valamint itt a népességszám sem indokolja ezt a magas támogatási rátát. A másik ilyen kiugró érték Medgyesegyháza, amely a közepes aktivitásához hatalmas LEADER forrásokhoz jutott ez időszak során. Ezen két település után jóval lemaradva sorakoznak csak a megye többi települései. A közepes támogatásban részesülő közepes aktivitásúak a következő települések: Csanádapáca, Végegyháza, Nagykamarás, Körösnagyharsány, Pusztaföldvár, Lőkösháza, Kaszaper, Gerendás, Szeghalom, Nagybánhegyes, Tótkomlós és Újkígyós. A legkevesebb támogatásban részesülő közepes aktivitású települések: Újszalonta, Mezőgyán, Magyarombegyház, Nagyszénás, Medgyesbodzás, Kisdombegyház, Zsadány, Sarkadkeresztúr, Magyarbánhegyes, Csárdaszállás, Szabadkígyós, Murony, Csabasabadi, Ecsegfalva, Telekgerendás, Békésszentandrás és Kardos. A magas aktivitással bíró, de közben alacsony támogatásban részesülő települések: Örménykút, Kétsoprony és Kamut.

3. ábra - A LEADER támogatások térképes megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

Figure 5 – The map depiction of the LEADER sources

Source: Own editing

A 3. ábrán a LEADER támogatások megoszlását ábrázoljuk Békés megyében. A sötétkékek színnel az átlagtámogatás 2 és 10-szeresét kapókat ábrázoljuk. Ide sorolhatóak a következő települések: Kertészsziget, Szeghalom, Vésztő, Tótkomlós, Kaszaper, Nagybánhegyes, Magyarbánhegyes, Lőkösháza, Nagykamarás, Medgyesegyháza és Pusztáotlaka. A legkevesebb támogatásban részesülő települések pedig Kardos, Kamut, Kondoros és Kétsoprony. Békés megye északi részén egy magas támogatási intenzitású folt látható, ezek névlegesen Füzesgyarmat, Kertészsziget, Szeghalom és Vésztő, amelyek a Körös-Sárréti Vidékfejlesztési Egyesület illetékességi területéhez tartoznak. Hasonlóan magas támogatáshoz jutott Nagykamarás, Medgyesegyháza és Pusztáotlaka, amely települések a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesülethez tartoznak. Ahogy a fehér foltok is jelzik, Hunya, Kamut (Körösök Völgye Akciócsoport Nonprofit Kft. illetékességi területe) és Gerendás (Hajdúvölgy - Körösmente Térség Fejlesztéséért Közhasznú Egyesület illetékességi területe) részesültek a legalacsonyabb LEADER támogatásban 2007 és 2014 között.

Összefoglalás

Kutatásunkban a területi egyenlőtlenségeket vizsgáltuk meg a LEADER források tükrében 2007-2014-ig Békés megyében. A LEADER-program a helyi önkormányzatok, vállalkozók, illetve a civil szervezetek partnerségén és összefogásán alapszik és egy kifejezetten új szemléletű vidékfejlesztési filozófiát, módszertant, valamint gyakorlatot honosított meg az egyes uniós tagországokban. Megfigyeltük, hogy a kapott támogatások a fejlesztési csoportok mely részeibe estek, illetve hogy a bevont résztvevők mennyire aktívan működnek együtt a partnerségi munkában, hiszen főlegesen bevonni több helyi szereplőt, ha aztán a részvételük felesleges.

Vizsgáltuk a LEADER támogatások és a jövedelmek összefüggéseit, amely során két, a többtől messzemenően kiugró támogatásban részesült települést kaptunk, nevezetesen az egyik Medgyesegyháza, amely a megye átlagtámogatásának több mint tízszeresét kapta meg a vizsgált időszak során. A másik kiugró értékkel Pusztáotlaka bír, mégpedig a megye átlagtámogatásának 6,5-szeresét kapták a LEADER forrásokból. Továbbá aránylag magas támogatásban részesültek az átlaghoz viszonyítva az átlagtámogatásokhoz képest a következő

települések: Csanádapáca, Vésztő és Szeghalom. Ezeket táblázatos és térképes formában is szemléltetjük a kutatásunkban.

Békés megye településein kiosztott LEADER támogatásoknak a népesség aktivitásával való összefüggéseit ábrázolja a 2009-2014-es vizsgált időszak során. Elmondható, hogy az előző vizsgálatához hasonlóan, ahol a támogatásokat a jövedelmi helyzettel vizsgáltuk, itt is 2 kiugró értéket kaptunk. Ezek pedig egy az egyben meg is egyeznek az előzőekkel, azaz a legkiugróbb Medgyesegyháza, illetve Pusztatottlaka. Pusztatottlaka az alacsony aktivitásához képest kifejezetten magas támogatásban részesült. A másik ilyen kiugró érték Medgyesegyháza, amely a közepes aktivitásához hatalmas LEADER forrásokhoz jutott ez időszak során.

Kulcsszavak: LEADER, támogatás, megye, település

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom a cikk elkészítése során nyújtott segítségnyújtásért és útmutatásért Dr. Egri Zoltán Docens Úrnak, illetve Dr. Glózik Klára Docens Asszonynak.

Irodalom

- Dabinett, G., 1997: The EU Community Initiatives and the Management of Industrial Change
Eser, T./Nussmueller, E., 2006: Mid-term evaluations of Community Initiatives under European Union Structural Funds
Williams, R. H. 1996: European Union Spatial Policy and Planning
Barke, M. – Newton, M., 1997: The EU LEADER Initiative and Endogenous Rural Development
Kozma, Gábor, 2003: Az Európai Unió regionális politikája
Magda R. és Marselek S., 2010: Vidékgazdaságtan II. Fejlesztési lehetőségek a vidékgazdaságban
Krollop A. és társai, 2005: Leader – Közösségi kezdeményezés a vidéki gazdasági fejlesztés érdekében
Káposzta József, 2007: Regionális gazdaságtan
Nemes Nagy József, 2014: Regionális elemzési módszerek
Sajtos László – Mitev Arel, 2006: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv
Ruszkai – Volk A. – Bojnec S. (2014) Local action groups and the LEADER cp-financing of rural development project si Slovenia, Agric. Econ. – Czech. 60. pp. 364-375.

The examination of the territorial inequalities according to the LEADER sources

Abstract

The territorial inequalities are examined in our research in Békés count according to the distributed LEADER sources in the settlements, in the period from 2007 to 2014. We focused on the relations of the LEADER supports and incomes. In conclusion, there are two really outstanding settlements, who got the most LEADER supports. On the one hand Medgyesegyháza, who got more than 10 times more LEADER sources, than the average in Békés county in the examined period. On the other hand, Pusztatölke got 6,5 times more LEADER sources, than the average value in Békés count. Furthermore, there are some other settlements, who were preferred when the LEADER sources were distributed and got more supports than the average, for example: Csanádapáca, Vésztő és Szeghalom. The lowest LEADER supports were distributed in Kardos, Kamut, Kondoros and in Kétsoprony from 2007 to 2014.

Keywords: LEADER, sources, county, settlement

A TÁRSADALMI TŐKE JELLEMZŐI A HAZAI LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOKBAN

KASSAI Zsuzsanna¹

¹ Szent István Egyetem, GTK, 2100 Gödöllő, Páter K. u. 1., kassai.zsuzsanna@gtk.szie.hu

Bevezetés

Írásomban társadalmi tőke néhány alapvető jellemzőjét mutatom be a hazai ÚMVP LEADER Helyi Akciócsoportokban (HACS). A társadalmi tőkének csupán két összetevőjére fókuszálok jelen tanulmányban: a HACS-tagok között fennálló személyes bizalomra és az együttműködési hajlandóságuk jellemzőire. A társadalmi tőkével kapcsolatos rövid szakirodalmi áttekintést követően, az általam végzett országos kutatás adatgyűjtési és az elemzési módszereit mutatom be röviden. A következő alfejezetben a bizalommal és együttműködési hajlandósággal kapcsolatos eredményeket ismertetem, majd következtetéseket vonok le hazai LEADER partnerségek társadalmi tőkéjéről.

Irodalmi áttekintés

A társadalmi tőke kifejezés először az 1900-as évek elején jelent meg a nemzetközi szakirodalomban, ám csak az 1990-es évek elején vált széleskörűen ismertté (Füzér et al., 2005). A társadalmi tőke koncepciójának elterjedésében feltehetően fontos szerepet játszott annak felismerése, hogy a társadalmi erősítése révén megoldhatóvá válnak olyan súlyos társadalmi problémák, mint például a szegénység vagy a kirekesztettség. Tóth és Káposzta (2013) szerint a helyi társadalmi tőke kialakulása, különösen a civil társadalmi szervezetek térnyerése jelentősen hozzájárul a vidéki területek fejlődéséhez. Éppen ezért a társadalmi tőke mára a közgazdasági és szociológiai kutatások egyik legnépszerűbb területévé vált a nem anyagi jellegű társadalmi erőforrások vizsgálata (Kis, 2006).

A társadalmi tőkével foglalkozó nemzetközi szakirodalomban található definíciókkal kapcsolatban az egyik legnagyobb probléma az, hogy a társadalmi tőke fogalma alatt szinte minden szerző mást ért. A társadalmi tőke fogalmának tisztázása érdekében ezért a leggyakrabban hivatkozott szerzők (Bourdieu (1986), Coleman, Putnam (1993; 1995), Fukuyama (1995; 2002)) társadalmi tőke fogalmait tanulmányoztam. A definíciók összegzése alapján a társadalmi tőke a bizalom, a kapcsolatok, a társadalmi viselkedést szabályozó normák és a civil társadalmi aktivitás elege. A társadalmi tőke a társadalmi struktúrák egy olyan erőforrása, amelynek jelentős társadalmi és gazdasági hatásai vannak.

Számos hazai tanulmány (ld. pl. Füzér et al., 2005; Giczi - Sik, 2009; Kulcsár, 2006) azonban azt támasztja alá, hogy a volt szocialista országok, így Magyarország társadalmi tőkéje is lényegesen alacsonyabb, mint a nyugati demokráciák mutatói. Ezért erősíteni szükséges a társadalmi tőkét hazánkban Az Österreichisches Institut für Raumplanung egy 2004-es kutatása alapján ennek egyik eszköze lehet a LEADER kezdeményezés. Igazolták, hogy a helyi LEADER partnerségek révén erősödik a társadalmi tőke a vidéki térségekben és ezáltal a térség gazdasági helyzete is javul hosszú távon (ÖIR, 2004).

Anyag és módszer

2011 őszén hallgatóim közreműködésével kérdőíves felméréseket végeztem egyrészt a munkaszervezet-vezetők, másrészt a HACS-tagok körében a bizalmi és együttműködési jellemzőikre vonatkozóan. Mindkét esetben a válaszadás online felületen történt. Az akkor működő 94 akciócsoport 72%-tól (68 HACS tagjaitól) összesen 472 db kérdőív érkezett vissza, míg munkaszervezet-vezetőknek a 83%-a (78 fő) vett részt a kutatásban. Az adatok feldolgozása egy- (gyakorisági megoszlás) és kétváltozós (keresztábla-elemzés) és indexszerkesztési módszerekkel, SPSS és Excel programok felhasználásával történt. Utóbbi módszer esetében a következő képletet alkalmaztam:

$$I_{ij} = \frac{\sum x_{ij} - x_{i\min} * n}{(x_{i\max} - x_{i\min}) * n}$$

ahol: $\sum x_{ij}$ = az adott kérdésre $x_{i\min}$ = az adott kérdésre adható válasz minimum pontszáma.
 $x_{i\max}$ = az adott kérdésre adható válasz maximum pontszáma.
 n = az adott kérdésre kapott válaszok száma a vizsgált HACS-ra vonatkozóan.

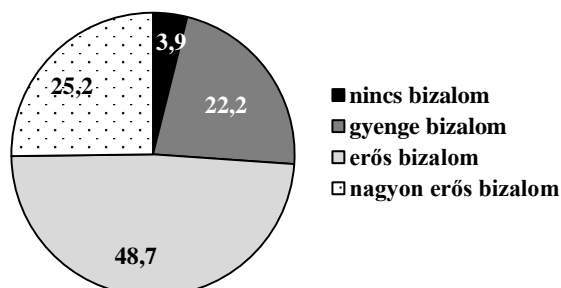
A Bizalmi Index (BII) a HACS-tagok között fennálló bizalom mértékét jellemzi, míg az Együttműködési Index (EGYI) a HACS-tagok együttműködési hajlandóságának jellemzőit mutatja.

Eredmények

Elsőként a partnerek közötti személyes bizalmat vizsgáltam, az általános bizalommal nem foglalkozom jelen tanulmányban. A bizalom teszi lehetővé az együttműködést, bizalom nélkül a helyi vidékfejlesztés stratégia végrehajtása veszélybe kerülne. A válaszadók értékelték a tagok közötti bizalmat, hogy mennyire tartják be az egymásnak tett ígéreteiket, illetve hogy mennyire számíthatnak egymásra, ha gondjuk támad. A válaszadók túlnyomó többsége szerint erős volt a bizalom a HACs-okon belül. Mindössze egynegyedük állította, hogy gyenge vagy egyáltalán nincs bizalom a tagok között (1. ábra).

Az ígértbetartással kapcsolatban is kedvező eredményeket kaptam. A válaszadók egyharmada szerint teljes mértékben, közel fele szerint pedig többnyire betartják az ígéreteiket a partnerek. Hasonló eredmények születtek azzal kapcsolatban, hogy probléma esetén mennyire számíthatnak egymásra a partnerek. Mindössze egyötödük vélte úgy, hogy nem számíthat a többi HACs-tag segítségére, ha gondja támad (2. ábra).

A keresztábra-elemzés alapján megállapítottam, hogy a bizalmi szint és az ígéretek betartása között a közepesenél erősebb (Somers' $d=0,685$), szignifikáns kapcsolat van. Azokban a partnerségekben, ahol a tagok szavatartók, erősebb a bizalom, míg ahol többnyire nem tartják meg az ígéreteiket, ott általában gyengébb.

1. ábra. Személyes bizalom a HACs-tagok között (%)

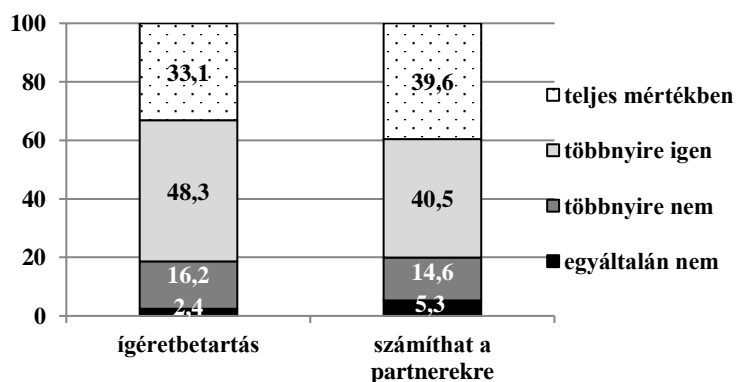
Forrás: saját szerkesztés 2017

Figure 1. Personal trust among LAG-members (%)

(1) not at all, (2) quite weak trust, (3) quite strong trust, (4) very strong trust

Source: own editing, 2017

Szintén a közepesenél erősebb mértékű szignifikáns összefüggést (Somers' $d=0,640$) találtam a bizalmi szint és az ígértbetartás között, hogy mennyire támaszkodhatnak egymásra a HACs-tagok. Minél inkább úgy érzik a válaszadók, hogy számíthatnak a többi partnerre, annál inkább úgy gondolják, hogy erős a bizalom a HACs-tagok között.

2. ábra. A HACs-tagok közötti bizalom jellemzői (%)

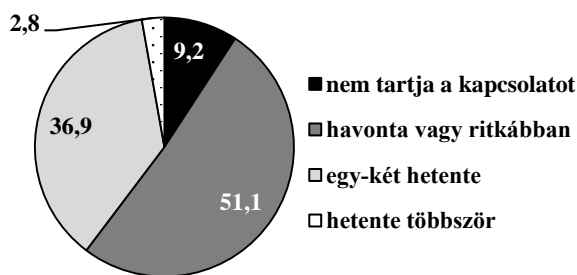
Forrás: saját szerkesztés 2017

Figure 2. Characteristics of trust among LAG-members (%)

(1) not at all, (2) to a small degree, (3) to a high degree, (4) completely

Source: own editing, 2017

A társadalmi tőke a partnerségekben a helyi önkormányzatok, a civil szervezetek és a vállalkozók közötti kapcsolatfelvétel során gyarapszik. A felmérésből azonban kiderült, hogy a tagok többsége viszonylag ritkán tartja a kapcsolatot egymással az ülések közötti időszakokban. A válaszadók közel egytizede egyáltalán nem kommunikál a többi taggal, több mint fele pedig csak havonta vagy még ritkábban. Mindössze egy nagyon szűk mag (3%) kommunikál egymással hetente többször is (3. ábra).

3. ábra. A HACS-tagok közötti kapcsolattartás gyakorisága (%)

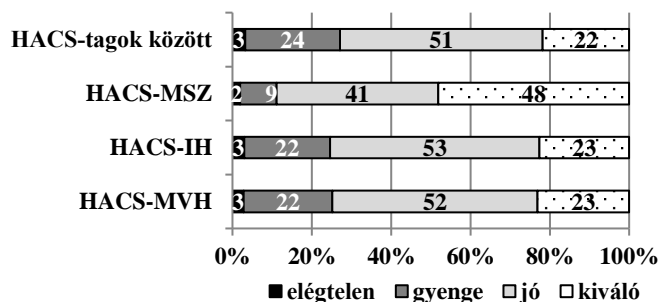
Forrás: saját szerkesztés 2017

Figure 3. Frequency of communication among LAG-members (%)

(1) not at all, (2) monthly or less, (3) once-twice a week, (4) more times a week

Source: own editing, 2017

A vizsgált akciósportok nyolcvan százaléka működik együtt másik hazai HACS-csal. Nemzetközi együttműködésben viszont csak minden második LEADER partnerség vesz részt. Az együttműködések keretében a partnerségek megosztják egymással az információikat, tapasztalataikat, eredményeiket, közösen véleményezik a rájuk vonatkozó jogszabály tervezeteket, eljárásrendeket, konzultálnak egymással az előírások értelmezése kapcsán. Emellett közös projekteket dolgoznak ki, közösen jelennek meg régiós, országos rendezvényeken, kiállításokon, népszerűsítik egymás termékeit, sőt néhányan megemlézték, hogy közös képzéseket szerveznek az új munkatársaiknak.

4. ábra. A HACS-tagok együttműködési jellemzői (%)

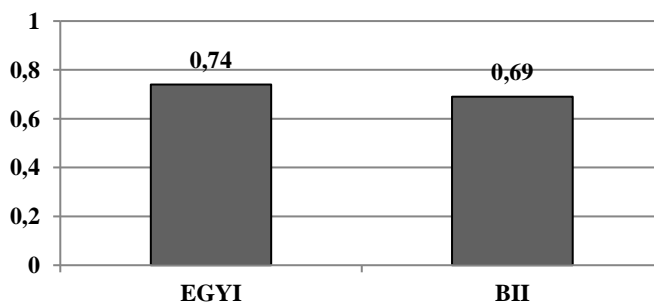
Forrás: saját szerkesztés 2017

Figure 4. The cooperative characteristics of LAG-members (%)

(1) insufficient, (2) weak, (3) good, (4) excellent

Source: own editing, 2017

A helyi partnerségen alapuló fejlesztések eredményessége nagymértékben függ attól, hogy milyen a partnerek együttműködési készsége. Ezért az akciósportok közötti, a társulásokon belüli, illetve a tagok és a különböző felettes hatóságok (IH, MVH) közötti együttműködési jellemzőket is megvizsgáltam. Megállapítottam, hogy a válaszadók egyaránt kedvezőnek ítélték a HACS-tagok, a HACS és a Munkaszervezet (MSZ), a HACS és az Irányító Ügynökség (IH) és a HACS és a Kifizető Ügynökség (MVH) közötti együttműködést (4. ábra). Ráadásul a tagok túlnyomó többsége (87%-a) úgy látta, hogy a HACS tevékenysége valóban hozzájárult a helyi közösség együttműködésének javításához.

5. ábra. Együttműködési és Bizalmi Index

Forrás: saját szerkesztés 2017

Figure 5. Cooperation and Trust Index (%)

(1) CI, (2) TI

Source: own editing, 2017

Összességében megállapítható, hogy mind a Bizalmi, mind az Együtműködési Index értékek meglehetősen magasak a HACS-okban (5. ábra). Mindkét index 0,5 és 0,9 közötti értékeket mutatott az egyes LEADER partnerségekben.

Következtetések

Megállapítottam, hogy a partnerségi munka valamennyi vizsgált LEADER HACS-ban hozzájárult a társadalmi tőke fejlesztéséhez, de nem minden partner számára egyenlő mértékben. Bebizonyosodott, hogy a helyi politikai elit képviselőinek a legnagyobb a társadalmi tőkéje. Az elemzés arra mutatott rá, hogy a bizalom sokkal erősebb a közsféra tagjai között a partnerségekben, mint a civil vagy az üzleti szférában. Megállapítottam, hogy a partnerségi munka azok számára a legelőnyösebb, akik már eleve több társadalmi tőkével rendelkeztek.

A partnerek alacsony kooperációs készsége többféle okra vezethető vissza. Gyakran hiányoztak a vizsgált térségekben a közösségi összefogás hagyományai. Az HACS-tagok jelentős hányada még csak nem is ismerte a többi partnert a HACS megalakulása előtt, így nem alakult ki közöttük az együtműködéshez szükséges bizalom. Emellett a tagok közötti konfliktusok is sokszor nehezítették a kooperációk kiépítését, valamint a tagok egy része elveszítette a belső motivációját az összefogásra a partnerségek működését ellehetetlenítő bürokratikus akadályok miatt.

Összefoglalás

Írásomban a hazai LEADER partnerségekben vizsgáltam a társadalmi tőke jellegzetességeit. Egy a társadalmi tőke fogalmával kapcsolatos rövid szakirodalmi áttekintést követően, az alkalmazott kutatási módszereket ismertettem. Az elemzett adatok egy általam végzett országos felmérésből származnak. Az elemzéshez egy- és kétváltozós statisztikai elemzéseket, valamint egy indexszerkesztési módszert alkalmaztam. Az eredmények azt mutatják, hogy viszonylag erős a társadalmi tőke a LEADER HACS-okban. Megállapítottam, hogy összességében mind a Bizalmi, mind az Együttműködési Index értékek meglehetősen magasak a vizsgált HACS-okban. Arra a következtetésre jutottam, hogy a partnerségi munka minden LEADER kistérségben hozzájárult a helyiek társadalmi tőkéjének erősödéséhez. Végezetül az együttműködés hiányának okait tártam fel.

Kulcsszavak: társadalmi tőke, bizalom, együttműködés, LEADER program, HACS

Köszönetnyilvánítás

A tanulmány az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-17-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.

Irodalom

- Bourdieu P.: 1986. The forms of capital (Magyar nyelven: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke). In: Angelus Róbert (szerk.) (1997): A társadalmi rétegződés komponensei. Budapest: Új Mandátum, pp. 156-177.
- Coleman J.S.:1988. Social Capital in the Creation of Human Capital. The American Journal of Sociology, 94 (Supplement), pp. 95-120.
- Fukuyama F.: 2002. Social Capital and Development: The Coming Agenda. SAIS Review, 22 (1), pp. 23-37.
- Fukuyama F.: 1995. Social Capital and the Global Economy: A Redrawn Map of the World. Foreign Affairs, 74 (5), pp. 89-103.
- Füzér K. – Gerő M. – Sik E. – Zongor G.: 2005. A társadalmi tőke növelésének lehetőségei fejlesztéspolitikai eszközökkel. Fejlesztéspolitika társadalmi hatásai 4. TÁRKI, Budapest. Letöltve: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a768.pdf>, 2017. 09. 09.
- Giczi J. – Sik E.: 2009. Bizalom, társadalmi tőke, intézményi kötődés. TÁRKI Európai Társadalmi Jelentés, Budapest.
- Kis K.: 2006. A társadalmi tőke, mint a társadalmi és gazdasági folyamatokat befolyásoló erőforrás. Agrártudományi Közlemények, 2006/20. különszám, pp. 69-73.
- Kulcsár L.: 2006. A vidékfejlesztés alapjai. Kézirat. SZIE, Gödöllő.
- ÖIR: 2004. Methods for and Success of Mainstreaming LEADER Innovations and Approach into Rural Development Programs. Final Report by Österreichisches Institut für Raumplanung.
- Putnam R. D.:1995. Bowling Alone: America's Declining Social Capital. Journal of Democracy, 6 (1), pp. 65-78.
- Putnam R. D.: 1993. The Prosperous Community: Social Capital and Public Life. The American Prospect, 13 (4), pp. 35-42.
- Tóth, T. – Káposzta, J. (2013): Tervezési módszerek és eljárások a vidékfejlesztésben. Debreceni Egyetem Gazdálkodástudományok Centruma, Debrecen.

The Characteristics of Social Capital in the Hungarian LEADER Action Groups

Abstract

The characteristics of social capital of the Hungarian LEADER LAGS are examined in this study. First, the term of social capital is defined, and then the research methods applied are demonstrated. The data studied had been gained from a national survey conducted by the author. Single variable, two variables tests and a special index calculation method were used to analyse these data. The results show that the social capital was quite strong in the examined LEADER LAGs. It is pointed out that both the values of Trust and Cooperation Indexes were quite high in the LAGs studied. It can be concluded that partnership working contributed to the enhancement of social capital of locals in each LEADER regions. Finally, the reasons for the lack of cooperation are revealed.

Keywords: social capital, trust, cooperation, LEADER program, LAG

KERTÉSZEK FÖLDJE AKCIÓCSOPORT EGYESÜLET HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJNAK AZ ISMERTETÉSE

SZÉL Adrián

Kertészek Földje Akciócsoporthoz (5663 Medgyesbodzás, Ktr. 013/20, szel.adrian@kerteszekfoldje.hu)

A Szent István Egyetem Agrár- és Gazdaságtudományi Kar Agrártudományi és Vidékfejlesztési Intézete által szervezett „Magyar vidék- Perspektívák, megoldások a XXI. században” című tudományos konferencián való részvétellel felkérést kaptunk, hogy mint Békés megyei LEADER Helyi Akciócsoporthoz, előadással segítsük és támogassuk a konferencia megtartását. A felkérésnek örömmel tettünk eleget, a cikkünknek és az előadásunknak a hamarosan megnyíló pályázati felhívásaink meghirdetése adja meg praktikumát és aktualitását.

Kertészek Földje Akciócsoporthoz Egyesület - Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 (2017.05.25)

A cikk és az előadás összeállítása során a Kertészek Földje Akciócsoporthoz Egyesület 2017. május 25-ei közgyűlése által elfogadott, jelenleg hatályosnak tekinthető Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) alapján lett elkészítve és összeállítva, amelyet részben kiegészít a HFS alapján előkészítés alatt álló pályázati felhívások központi pályázati rendszerbe történő rögzítés tapasztalata.

A Kertészek Földje Akciócsoporthoz 2005 óta működik, eredetileg az AVOP LEADER+ megvalósítására alakult, Egyesületi formát a 2007-2013 közötti EU-s támogatási időszak megvalósítására öltött.

A fejlesztési stratégiája folyamatosan egyszerűsödött és tisztult le, minél kevesebb pályázati lehetőséggel minél szélesebb ügyfélkör megcélzására irányult ez az egyszerűsítés.

A munkaszervezete országos kitekintés szerint atipikusak minősül, ugyanis a működési támogatás igénybevétele mellett – elsősorban vidékfejlesztési- pályázatokkal kapcsolatos tanácsadói feladatokat is ellát, elsősorban az akcióterületén működő ügyfélkör számára.

A HFS a központilag előírt, kötött felépítést követve a SWOT elemzés során feltárt alproblémák azonosítása után fogalmazza meg a megoldási lehetőségeket.

A Széchenyi 2020 LEADER programelemének a megvalósítása, a rendelkezésére álló 656 millió Ft fejlesztési forrás kipályáztatása hat intézkedéssel történik meg, a földrajzi elkülönítés technikai indoka miatt 12 pályázattal, az alábbiak szerint:

1. táblázat: Kertészek Földje Akciócsoport intézkedés-összesítője

	Intézkedések (beavatkozási területek)					
		allokált forrás (m FT)	Tervezett nyertesek száma vállalkozói szektor	Tervezett nyertesek száma önkormányzati szektor	Tervezett nyertesek száma civil szektor	Tervezett nyertesek száma összesen
1	Háztáji kertészetek, állattartók támogatása	206	412	0	0	412
2	Helyi nem mezőgazdasági termékek előállításának támogatása, hozzáadott érték növelése, innováció támogatása	100	45	0	0	45
3	Helyi szükségleteket kielégítő vállalkozások támogatása, a szolgáltatáshiányok megelőzése érdekében	100	340	0	0	340
4	Civil szervezetek, önkormányzatok kísértékű beruházásainak a támogatása	60	0	28	178	206
5	Példamutató társadalmi tevékenységek támogatása	75	0	0	42	42
	1. célterület	50	0	0	30	30
	2. célterület	25	0	0	12	12
6	Kisléptékű turisztika fejlesztések	115,07539	32	17	15	64
	Összesen	656,07539	829	45	235	1109

Forrás: HFS

Table 1, Actions of the Gardeners' Land LAG,

Actions, Fund (bn HUF), estimated number of profit-orientated project-owners, estimated number of governmental project-owners, estimated number of NGO project-owners, estimated number of total project-owners,

Az intézkedés-sorozat tipikusan a hagyományos támogatáspolitikából kiszorult szereplőkre céloz. Országosan kiemelkedő eset- és nyertes-számmal kalkulál (1 109 nyertes pályázat, ami minimum 1500 beadott pályázattal érhető el), az alkalmi munkavállalókból és önkéntes munkákból összeálló munkahely-teremtés is részarányon túlmutató indikátorral járul hozzá a Vidékfejlesztési Program LEADER-fejezetében vállalt 500 munkahelyhez! Emiatt mindenképpen innovatívnak tekinthető a HFS, és az elért eredményeit érdemes lesz nyomon követni az elkövetkezendő időszakokban!

A Kertészek Földje Akciócsoport Helyi fejlesztési Stratégiája 6 intézkedésen keresztül ezernél több, a hagyományos támogatáspolitikából kiszoruló célcsoportnak kíván támogatást biztosítani, ezáltal a helyi gazdasági aktivitást fenntartani, fejleszteni, kiugrási lehetőséget és tanulási folyamatban részvételt biztosítani a fejlődőképes helyi szereplők számára.

Irodalom

Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület - Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 (2017.05.25)

Actions in the Local development Strategy of the Gardeners' Land LAG

Abstract

The Gardeners' Land Local Action Group (LAG) is situated in the south-east part of Bekes County, Hungary, next to the Hungarian-Romanian border. In its LEADER Local Development Strategy (LDS) they defined six actions to promote the economic activity of their action area. They plan to fund 1 100 projects. The members of the target group are local actors who can not take part in any national or EU funded proposals. This absolutely high number of project owners and the specific target group are the reason why this LDS worths the evaluation of achieved indicators in long term.

Keywords: LEADER, Gardeners' Land LAG, Local Development Strategy, LDS

